

TOELICHTING WERK ASTRID NOBEL

Mijn werk bestaat uit schilderijen en sculpturen die hun oorsprong vinden in de Noord- en Waddenzee. Gevestigd in Den Haag en opgegroeid op Ameland is de zee een continue aanwezigheid in mijn werk en leven. Des te langer ik met de zee ben, des te meer ik begin te zien dat deze verandert. Als een getuige van de vloedlijn observeer ik aandachtig en gebruik wat opvalt of afwijkt. Vanuit mijn persoonlijke band met het gebied let ik op symptomen van extractie, vervuiling en (massa)sterfte, maar ik zoek ook naar manieren om de verwantschap met het landschap en het universum uit te beelden.

Ik verwerk gevonden en verzamelde materialen in samenhang met wetenschappelijke bevindingen, (lokale) geschiedenis en persoonlijke ervaringen. In de werken streef ik ernaar aandacht aan zowel de ernst van de klimaatcrisis als de kracht en schoonheid van de levende natuur te geven.

Op de Rijksakademie ben ik begonnen met zelf pigmenten maken. Ik maakte werken over suppletiezand en kwam erachter dat het onderwerp als materiaal gebruiken tot een veel beter begrip van dat onderwerp leidde. Het zand schuurde, klonterde en werkte niet mee. Het proces om het op verschillende manieren te verwerken liep synchroon aan grotere processen waarover ik las in rapporten van Rijkswaterstaat en oliemaatschappijen. Sindsdien ben ik met materialen blijven werken die zelf het onderwerp zijn of onderdeel ervan. Ik denk dat deze materialen van zichzelf al veel kennis en ervaring in zich dragen. Ze hebben geleefd, of hebben een leeftijd die samenhangt met een reeds verdwenen landschap of ze kunnen samen met andere elementen een nieuw landschap vormen.

Naarmate ik meer teruggetrokken word door mijn geboortegrond, trek ik ook meer terug naar ambachtelijke technieken. Het duurzaam werken en zelf maken van verf is iets wat ik als kind al heb geleerd van mijn vader die het weer van een meester-schilder leerde. De meeste pigmenten in de schilderijen zijn met de hand gemalen van (fossiele) botten, maar ook zand, kokkels en een walvisbot uit de walvisvaart.

De schilderijen zijn geschilderd met zeewater waarvan de mineralen blijven reageren op de luchtvochtigheid. Afhankelijk van de luchtvochtigheid kunnen de kleuren hierdoor enigszins fluctueren en kunnen zoutkristallen vloeibaar worden, veranderen, verdwijnen of weer vaste vorm krijgen.

Het zand functioneert als de achtergrond waartegen alles zich afspeelt, waaruit materialen losgewoeld worden en waarboven ik de vloedlijn aflees. Maar ook daar vinden grootschalige verschuivingen plaats. In het schilderij *Zandhonger* druip suppletiezand uit de Noordzee over naar een zee gemaakt van kokkels uit de Waddenzee. Zandhonger van de Waddenzee is een natuurlijk proces dat door de gasindustrie graag genoemd wordt omdat het bodemdaling compenseert. Vaak wordt daarbij niet vermeld dat het onttrekken van het zand schade veroorzaakt aan de Noordzeekust die weer gecompenseerd moet worden, wat weer schade elders veroorzaakt. Ingewikkelde processen die aandacht nodig hebben omdat ze in de simpele versie leiden tot een misleidend narratief. Ik probeer de beelden en de materialen zelf aanleiding te laten zijn tot een gesprek. Daarnaast gebruik ik steeds vaker teksten om de opeenstapelingen van verschillende processen en ontwikkelingen inzichtelijk te maken.

Mijn laatste tentoonstelling *Stilte na de Stern* refereerde aan de letterlijke stilte die is gevallen na het verdwijnen van de kolonie grote sterns op Ameland door hoogwater. Recent zijn in Nederland meerdere kolonies weggevaagd door vogelgriep en werd de grote stern als broedvogel in Friesland uitgestorven verklaard. Een aandachtige getuige van een gebied zijn betekent ook gemis en rouw. De getoonde werken werden begeleid door een verhaal over een stervende brandgans in de nacht, waarin de verschillende gegevens, beelden en processen uit de tentoonstelling aan bod kwamen.

In de werken zijn directe en indirecte sporen van dieren die in het gebied hebben geleefd verwerkt. Van de eerste krassen in het zand van een pasgeboren zeehond in *Cyclus van een zeehond* tot fossiele botten van landzoogdieren die duizenden jaren geleden leefden. In *Water* hebben verschillende lagen golven andere kleuren, de vermalen botten in de verf hebben de kleur van de bodem overgenomen. De zee is als een bodem opgebouwd uit verschillende lagen, kleuren uit meer en minder ijzerhoudende bodems en kleilagen.

Het gevonden materiaal hangt vaak samen met veranderingen in het mariene milieu; plotselinge massastrandings van harige mosdiertjes die een invasieve soort blijken te zijn, een vermeerdering van zeepaardjes door warmer water, kokkels die levend gekookt werden in het Wad tijdens de hittegolven.

Euwenoude sporen zitten niet alleen in de bodem verborgen maar kunnen ook aan het oppervlak liggen. Voor mijn geboortedorp maakte ik *Waker en Wachter*, een werk in de openbare ruimte dat mensen over een oeroude as laat kijken, in lijn met de zon, zoals die meer dan duizend jaar geleden bepaald is toen buiten het dorp een tempel werd gebouwd. Op de fundamenten van deze tempel werden kerken gebouwd, steeds in dezelfde richting. Wanneer mensen nu op deze as staan en ze door de verrekijker kijken zien ze de lucht dwars door twee openingen boven in de kerktoren. De andere verrekijker heeft een lens van vuurtorenglas dat in de Tweede Wereldoorlog is stukgeslagen. Deze verschuift juist de as en geeft een regenboogkleurig beeld. De vuurtoren is te zien terwijl de kijker er niet op gericht is. Het werk dient als een onconventioneel uitkijkpunt om stil te staan bij heden, verleden en toekomst van de plek.

Ik vergaar kennis en materiaal, maar tegelijkertijd is het gebied ook een wezenlijk onderdeel van mijn leven en dat van mijn voorouders. Vandaar dat ik ook elementen uit mijn persoonlijke leven verwerk wanneer er duidelijke raakvlakken zijn. Ik gebruik uitingen waaruit blijkt dat het landschap diep verankerd ligt in het bewustzijn. Ze hebben daar de *Waddendijk doorgebroken* was bijvoorbeeld het eerste verstaanbare wat mijn moeder zei nadat ze een herseninfarct had gehad en *I am the seabed* is gebaseerd op een droom waarin ik zelf de bodem van de zee was.

De werken refereren aan verschijning, verdwijning en verbinding. Restanten van voorbije levens blijven achter in de vloedlijn waar ze later worden gevonden, waarna ze in een andere vorm voortbestaan. Uiteindelijk komt elke observatie, elke vondst, elke geconcentreerde verwerking van een materiaal voort uit een erkenning van verwantschap met en aandacht voor ander leven. Het geeft uitdrukking aan manieren om samen te zijn met een beschadigde wereld, een getuige te zijn, verantwoording te nemen en door te geven.